

Kritisch denken en helder communiceren. Maar ook: sociale en culturele vaardigheden. Als docent wil je dit soort 21e-eeuwse skills op een leuke en toegankelijke manier bijbrengen aan je studenten. Dat kan met lessen Debatteren. Deze lesbrief vertelt je hoe!

WAT IS 'DEBATTEREN'?

Debatteren is de vaardigheid om een stelling zo overtuigend mogelijk te verdedigen of aan te vallen. Luisteren, argumenteren en presenteren spelen hierbij een belangrijke rol. Debatten vinden plaats volgens vooraf vastgestelde regels. Debatteren is een cruciaal onderdeel van de politiek in elke democratische rechtstaat. Ook is het belangrijk in conflictresolutie. Maar eigenlijk zijn de vaardigheden die een debater opdoet nuttig voor elk maatschappelijk leven, iedere opleiding en alle beroepen waarin er contact is met anderen.

WAAROM DEBATTEREN IN JE LES?

Als je jouw lesstof verwerkt in debatstellingen, maken studenten zich die stof sneller eigen. Ook doen ze belangrijke vaardigheden op. Als je hen laat debatteren over sociale, culturele of beroepsvraagstukken, dwing je ze namelijk om daar dieper over na te denken. Voor een goed debat moeten zij nu eenmaal kritisch reflecteren op hun eigen én andermans opvattingen en vooroordelen. Daarnaast ontwikkelen ze het vermogen om hun gedachten helder te uiten en mondig te zijn, zelfs onder tijdsdruk en de kritische blik van een jury. Bovendien leren ze om te luisteren, nieuwsgierig te zijn en zich in te leven in mensen met tegengestelde overtuigingen. Zo nuanceren ze vaak hun eigen mening.

LEERDOEL De student kan argumenten herkennen, bedenken en toepassen.

21^E-EEUWSE VAARDIGHEDEN De nadruk ligt op communiceren, kritisch denken en sociale en culturele vaardigheden.

AANTAL STUDENTEN Studenten werken eerst in tweetallen, daarna in verschillende groepen.

TIJDSDUUR Eén a twee uur.

WAT IS ER NODIG? Voor jou: deze lesbrief. Voor je studenten: pennen, papier en een deel van de lesbrief ('Klaar voor het debat!').

AAN DE SLAG!

Introductie

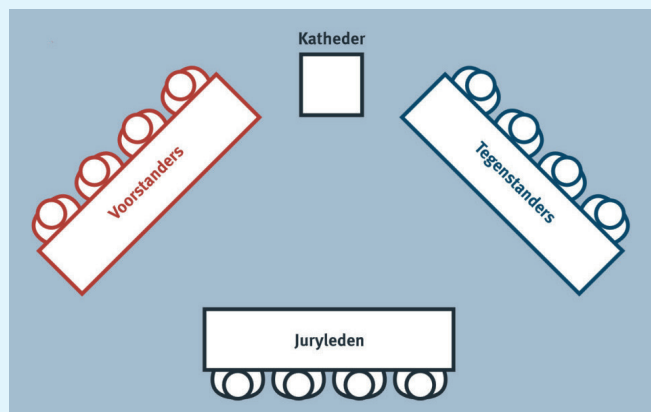
Lang niet iedereen in jouw klas zal al eens aan een debat hebben meegedaan. Daarom is het belangrijk dat jij als docent een korte inleiding geeft. Wat is debatteren precies? Wat zijn argumenten? Welke stappen doorlopen je studenten straks? Moeten ze dat alleen doen of in groepjes? En hoe lang mogen zij over elke stap doen?

Het kan je helpen om aan het begin van je les:

- het laatste deel van deze lesbrief ('Klaar voor het debat!') met hen door te lezen. In dit deel, dat aan hen gericht en voor hen bedoeld is, staan alle stappen die zij in je les zullen doorlopen;
- je studenten te laten zien hoe leeftijdsgenoten debatteren. Bekijk bijvoorbeeld samen **dit filmpje van het Finaledebat van een MBO Debattoernooi**. Dat geeft alvast een heel goed beeld.

Vorbereiding

- Zorg dat al je studenten het laatste deel van deze lesbrief ('Klaar voor het debat!') tot hun beschikking hebben.
- In stap 3 van je les moeten studenten, verdeeld over twee groepen, debatteren over verschillende stellingen. Ook is er een jury. Bepaal vooraf wie voorstanders, tegenstanders en juryleden zijn. Let op: de jury mag maar zes personen tellen!
- Aan jou de taak om die debatstellingen te bedenken – in je eentje of samen met je studenten. Laat de stellingen aansluiten op hun belevingswereld, op actualiteiten en eventueel op het beroep waarvoor je studenten opgeleid worden.
- Houd er alvast rekening mee dat je je lokaal bij stap 3 een goede 'debatinrichting' moet geven. De juiste inrichting zie je hieronder op een plaatje van het Nederlands Debat Instituut. De katheder (lessenaar) is de plek waar een spreker van elke groep telkens argumenteert. Zorg dat er ook een goed zichtbaar (digi)bord is waar je de stelling op kunt schrijven!

Creëer een veilige omgeving

Het is in het debatspel niet nodig dat een debater het persoonlijk eens is met een stelling. Vaak moeten je studenten een standpunt verdedigen waar ze zelf niet achter staan. Of moeten ze een standpunt aanvallen waar ze zich juist wél in kunnen vinden. Dat is heel leerzaam, maar voor veel mensen ook spannend.

Als docent maak je duidelijk dat debatteren in jouw les een spel is, met als belangrijke spelregel dat studenten buiten de les niet persoonlijk aangesproken mogen worden op hun argumenten en presentatie. Zo creëer je een veilige omgeving. Vergelijk het eventueel met een film of serie: je spreekt acteurs ook niet aan op wat hun personage doet of zegt.

KLAAR VOOR HET DEBAT!

Tijdens je stage of werk kan het gebeuren dat je in een discussie belandt en de ander moet overtuigen van jouw standpunt. De komende les ga je dit oefenen: je gaat leren 'debatteren'. Dat doe je in drie stappen.

STAP 1: ARGUMENTEN HERKENNEN

Debatteren is de vaardigheid om een stelling zo overtuigend mogelijk te verdedigen of aan te vallen. Een stelling is een bewering over iets of iemand. En het is bijna altijd een mogelijke oplossing voor een probleem.

Wanneer je een debat voert, neem je één van twee standpunten in: je bent voor de stelling of je bent tegen de stelling. Daarna laat je je debat tegenstander weten waaróm je voor of tegen deze stelling bent. De beweringen waarmee je dit doet, heten 'argumenten'. Samen vormen zij een 'argumentatie'. Het toepassen van argumenten heet 'argumenteren'. Om een debat te winnen, is het belangrijk dat je jouw argumenten zo overtuigend mogelijk maakt. Ook is het belangrijk dat je je argumenten aansprekend presenteert, bijvoorbeeld met een zelfverzekerde houding, een kalme toon en een krachtige stem.

Gebruik signaalwoorden!

Om je argumenten duidelijk te koppelen aan je standpunt, gebruik je 'argumentatieve signaalwoorden'. Dit zijn woorden als 'omdat', 'daarom', 'dus', 'want' en 'aangezien'. Hieronder zie je drie voorbeelden, met het argument telkens onderstreept:

- Gokken op wedstrijden moet verboden worden, omdat het verslavend is.
- Die film kun je maar beter niet zien, want het verhaal slaat nergens op.
- Op je werk moet je soms mensen overtuigen. Daarom is het slim te leren debatteren.

Zoals je ziet, komt het argument vaak ná het standpunt, maar niet altijd. Als je het woord 'daarom' gebruikt, staat het argument bijvoorbeeld altijd vóór je standpunt.

Oefening 1

Werk in tweetallen en onderstreep in elke zin hieronder het argument:

- Als student moet je docenten een cijfer kunnen geven, want dan geven zij beter les.
- Alle bibliotheken kunnen sluiten, omdat niemand nog boeken leest.
- Energiedrankjes zijn ongezond. Daarom moeten ze verboden worden.
- Water is bijna kosteloos, dus moet de horeca gratis kraanwater schenken aan gasten.
- Aangezien aardgaswinning Groningen onveilig maakt, moet deze regio onbewoonbaar verklaard worden.

STAP 2: ARGUMENTEN BEDENKEN

Elk debat draait om een stelling. Tijdens het debatteren is de ene groep vóór de stelling (deze groep verdedigt de stelling met argumenten) en is de andere groep tégen de stelling (deze groep valt de stelling aan met argumenten).

Welk standpunt jouw groep ook inneemt, je beantwoordt als groep de volgende vragen:

a) Wat is het probleem? Voor welk probleem stelt de stelling een oplossing voor? Als je dat onder woorden weet te brengen en goed begrijpt, kun je straks makkelijker argumenten vinden!

b) Wat zijn de voor- en nadelen van deze oplossing? Lost de oplossing het probleem echt op? Welke goede en slechte effecten heeft ze bijvoorbeeld op de mensen die bij het probleem betrokken zijn?

c) Wat kies je als argumenten? Verwerk de belangrijkste voor- of nadelen tot argumenten voor jouw standpunt.

Bedenk als je tijd hebt ook welke argumenten je tegenpartij misschien kiest. (Ga na hoe je deze argumenten onderuit kunt halen!)

Voorbeeldstelling:

'Mobiele telefoons moeten op school verboden worden'

a) Wat is het probleem? Mobiele telefoons leiden studenten af van de les en de lesstof. Ze verwerven daardoor minder kennis en halen lagere cijfers dan zou kunnen. Dat maakt hun kans op een goede (loop)baan kleiner.

b) Wat zijn de voor- en nadelen van de oplossing? Een voordeel kan zijn dat studenten zonder mobieltje beter opletten, hogere cijfers halen en meer toekomstkansen hebben. Een nadeel is dat mobieltjes niet meer ingezet kunnen worden in onderwijs.

c) Wat kies je als argumenten? Bovengenoemd voordeel is een argument vóór de stelling. Het nadeel een argument tegen. Dat laatste valt aan te vullen met de bewering dat slimme scholen de vele mogelijkheden van mobieltjes gebruiken om hun onderwijs te innoveren en verbeteren. Het helpt dan als je hier voorbeelden van kunt geven.

Oefening 2

Werk in tweetallen en bedenk een argument vóór en een argument tégen de volgende stellingen:

- Als de oorlog over is, moeten vluchtelingen terugkeren naar hun land van herkomst.
- De beste leraren moeten worden overgeplaatst naar zwakke scholen.
- De zomertijd moet worden afgeschaft.
- Gevangenisstraf doet meer kwaad dan goed.
- Kickboksen als sport moet verboden worden.

STAP 3: ARGUMENTEN TOEPASSEN

Het echte debat gaat beginnen! Dit is wat er achtereenvolgens gebeurt:

- Eerst zorgt de docent er samen met jullie voor dat het klaslokaal de juiste inrichting heeft voor een debat. Volg zijn aanwijzingen!
- Daarna verdeelt je docent jouw klas in groepen: voorstanders, tegenstanders en (zes) juryleden.
- De docent herhaalt de spelregels van het debat (zie kader hieronder). Ook zet hij een stelling op het bord.
- Voor- en tegenstanders krijgen nu enkele minuten de tijd om zich voor te bereiden op het debat (zie stap 2 hierboven).
- In het debat is er telkens één student aan het woord voor zijn groep: de spreker. Spreken mag alleen achter de lessenaar.
- De groep voorstanders stuurt als eerste een spreker naar voren. Deze krijgt twee minuten om het standpunt van zijn groep te beargumenteren.
- Vervolgens sturen de tegenstanders een spreker naar voren. Deze krijgt ook twee minuten voor zijn argumentatie.
- Ronde 1 is nu voorbij, maar er volgen nog twee rondes. Ook in die rondes komt de spreker van de voorstanders eerst aan het woord.
- In ronde 4 houdt de spreker van de voorstanders zijn slotspeech. Daarna doet de spreker van de tegenstanders hetzelfde.
- De jury trekt zich vijf minuten terug om te bepalen welk team zijn standpunt het best heeft beargumenteerd. ‘
- De jury komt met een goed beargumenteerd oordeel. Welk team heeft het debat gewonnen en waarom?
- Na de juryuitspraak evalueert iedereen het debat: voor- en tegenstanders, maar ook de jury en de docent mogen feedback geven.

Spelregels voor het debat

Respect. Dit debatspel zet fanatieke teams en soms gevoelige standpunten tegenover elkaar. Maar blijf elkaar respect tonen! (Het is maar een spel.)

Vrijheid. Debaters mogen alles zeggen wat ze willen om hun standpunt te onderbouwen. Niemand moet zich daar beperkt in voelen.

Gelijkheid. De debatleider geeft de beurt aan sprekers en houdt de tijd in de gaten. Elk team krijgt evenveel beurten, voorbereidings- en spreektijd.

Einde. Soms eindigt een debat omdat de afgesproken tijd op is. Soms door een oordeel of conclusie. Spreek van tevoren af wat voor jullie debat geldt!

Oordeel. De jury heeft het laatste oordeel. Alle deelnemers moeten dit oordeel accepteren en respecteren.